

Avaliku elu ja ruumi uuring

Sissejuhatus

Uuring tugineb Jan Gehli metoodikale, mille eesmärk on hinnata linna, naabruskondi ja avalikke kohti inimese kogemuslikust perspektiivist. Metoodika põhineb elu ja ruumi omavahelisel seosel, arusaamal, et ruumiline kujundus ja planeerimine mõjutavad otseselt inimeste käitumist ja igapäevaseid valikuid.

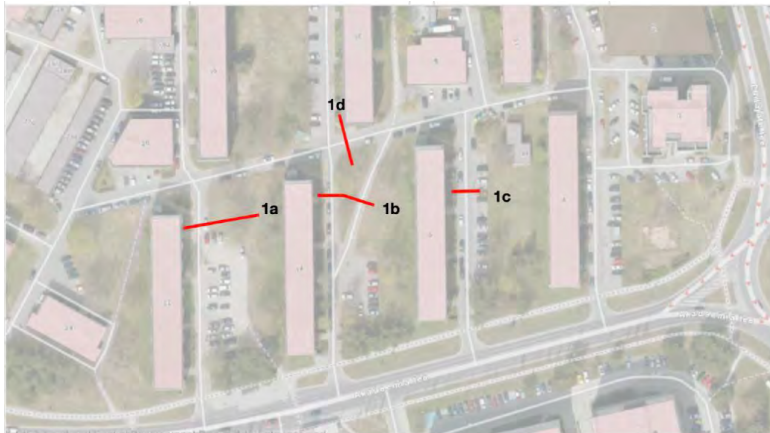
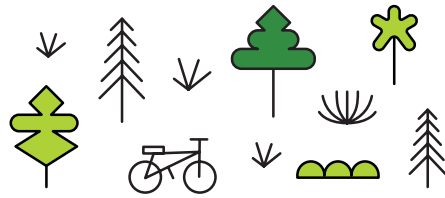
Elu dimensioon hõlmab käitumist ja kasutust, kultuuri ja trende ning majandust. Ruumiline dimensioon omakorda puudutab infrastruktuuri, tänavaid ja avalikke ruume ning hooneid. Kuigi linnades kogutakse rohkelt andmeid autoliikluse kohta, on inimeste liikumist ja avaliku ruumi kasutamist kirjeldavaid andmeid vähe. Just seepärast on oluline mõõta seda, mis tegelikult mõjutab elukvaliteeti: jalakäijate vood, peatumistegevused ja erinevate kasutajagruppide kohalolu.

Inimkeskne vaatlus ja andmete analüüs aitavad mõista avaliku ruumi tegelikku kasutust, tuua esile kitsaskohad ja avastada potentsiaali. Nii saab hinnata, milliseid mõjusid toob kaasa ruumiline sekkumine, kuidas muutuvad liikumismustrid ja millised ruumid soodustavad elavat ning mitmekesist linnakeskkonda.

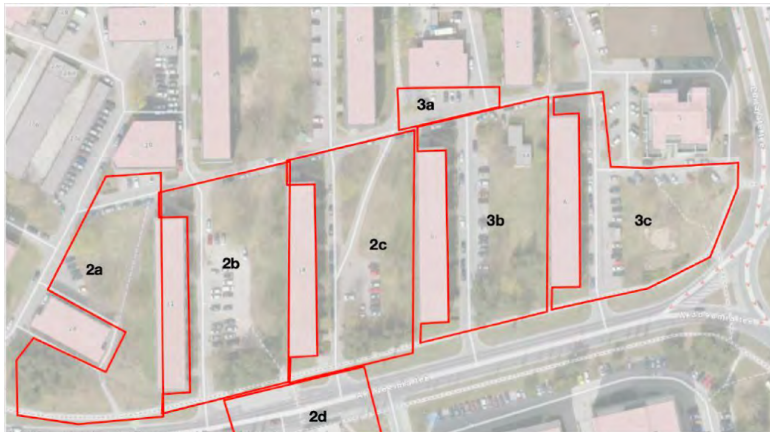
Meetod

Avaliku ruumi ja avaliku elu hindamiseks viidi läbi TalTechi ja EKA arhitektuuri ja linnaplaneerimise osakonna tudengite poolt vaatlus ühel nädalavahetuse päeval (L 14.juunil 9.00-21.00) ja ühel tööpäeval (T 17.juunil kell 7.00-21.00). Uuringus mõõdeti ja jälgiti inimeste liikumist ning peatumist, tuginedes Public Space – Public Life (PSPL) metoodikale.

1. **Liikuvate tegevuste kaardistamine** – jalakäijate ja jalgratturite arvu loendamine valitud punktides. Loendamine toimus kümneminutilise lõikudena, mille andmeid laiendati tervele tunnile. Arvestati mõlema suunalist liikumist ning ka tõukeratastel ja rullikutel liiklejaid.
2. **Paiksete tegevuste kaardistamine** – vaatlusaladel märgiti täpselt plaanile erinevad tegevused, nagu seismine, istumine, mängimine või kultuuri- ja kaubandustegevused. Läbi viidi ka vanuse ja soo ligikaudne määramine, et mõista, millised kasutajagrupid ruumi rohkem või vähem kasutavad.

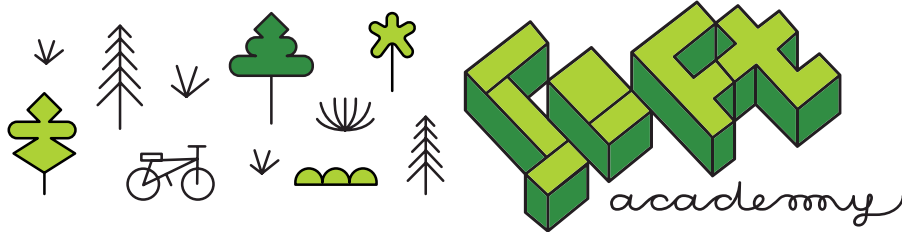

5 – Liikuvusuuringu loenduspunktid

6 – Paiksete tegevuste vaatlusalad

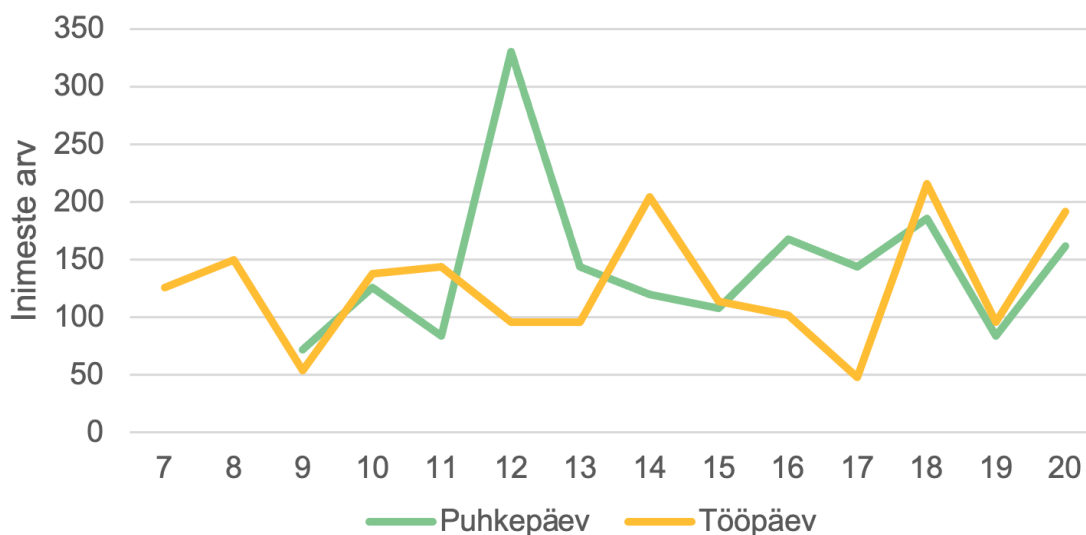
Vaatlused viidi läbi nii nädalavahetusel kui tööpäeval, erinevatel kellaaegadel, et saada mitmekülgne pilt avaliku ruumi kasutusest. Andmeid koguti eraldi meeskondade poolt – osa keskendus liikuvatele tegevustele, osa seisvate tegevuste kaardistamisele. Lisaks tehti märkmeid ja fotosid, mis rikastavad kvantitatiivseid tulemusi kvalitatiivse sisuga.

Vaatluse ülevaade

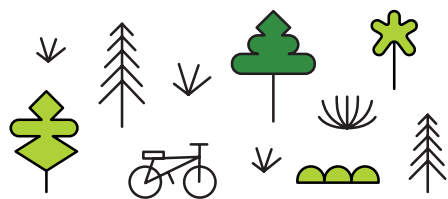
Vaatlus kinnitas, et nii liikuvad kui ka paiksed tegevused erinevad märgatavalt töö- ja puhkepäeviti. Liikuvate tegevuste puhul on puhkepäevadel suurim koormus lõuna ajal, tööpäeviti aga peegelduvad töö- ja koolirütmid – aktiivsus kasvab hommikul enne tööleminekut, keskpäeval ja eriti õhtusel tipptunnil.

Liikuvad tegevused

7 – Paiksete tegevuste aktiivsus päeviti

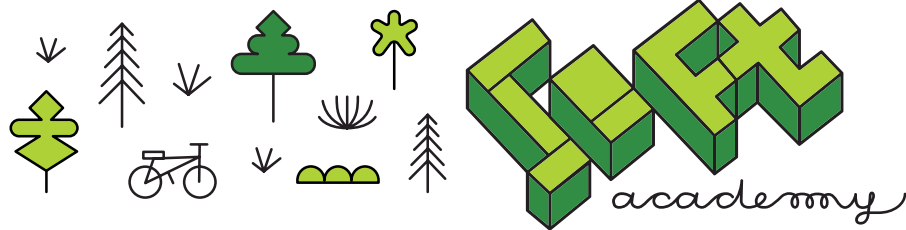
Ruumiliselt koonduvad puhkepäevade liikumisvood peamiselt SOFTboxi hoovialale Akadeemia tee 6 ja 14 vahel ning sisetänaväärsele trajektoorile, samas kui tööpäevadel on aktiivsem just sisetänav ning Akadeemia tee 2 ja 6 vaheline ala.

8 – Liikumisaktiivsus ruumis (puhkepäev)

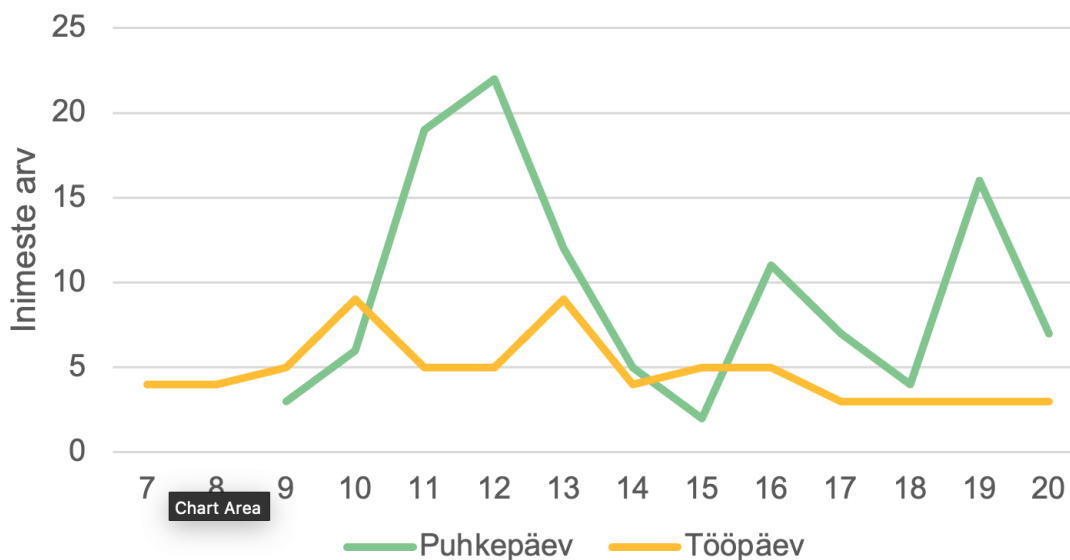

9 – Liikumisaktiivsus ruumis (tööpäev)

Paiksed tegevused

Paiksete tegevuste puhul on aktiivseim aeg samuti puhkepäevade lõuna.

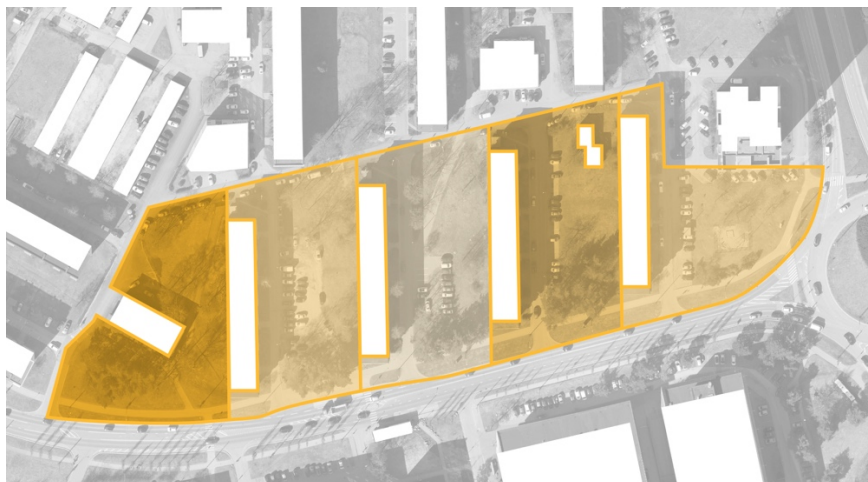
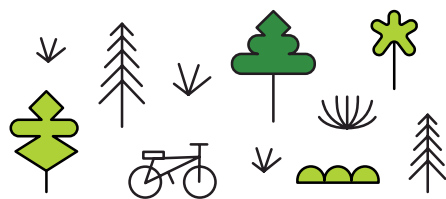
10 – Paiksete tegevuste aktiivsus päeviti

Siis tõusevad esile mänguväljak Akadeemia tee 2 ees, laste ja eakamate kasutatav ala Akadeemia tee 2 ja 6 vahel ning Akadeemia tee 22 tagune hoov, mille kasutust mõjutab seal asuv alkoholipood.

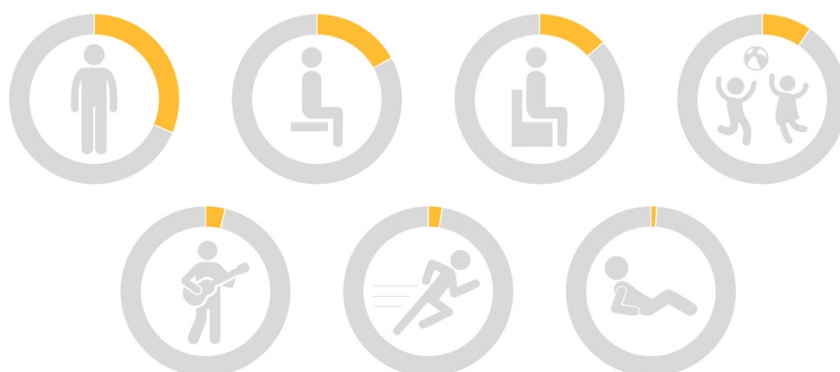
11 – Paiksete tegevuste aktiivsus ruumis (puhkepäev)

Märkimisväärne on Akadeemia tee 6 ja 14 vaheline ala, mis liikumises on puhkepäeviti väga aktiivne, paiksete tegevuste osas tagasihoidlik.

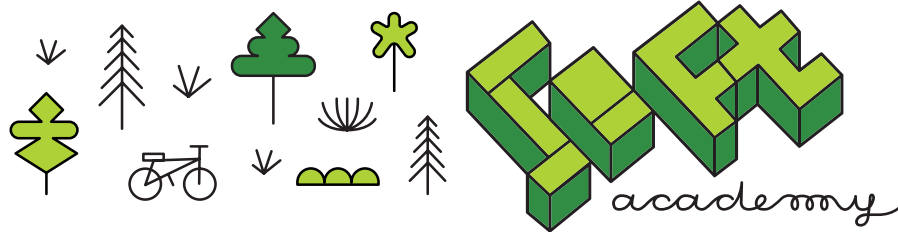
12 – Paiksete tegevuste aktiivsus ruumis (tööpäev)

Tööpäeviti langeb paiksete tegevuste hulk oluliselt; kõige enam püsib kasutuses Akadeemia tee 22 tagune ala, samas kui teised hoovid jäävad vähese koormusega.

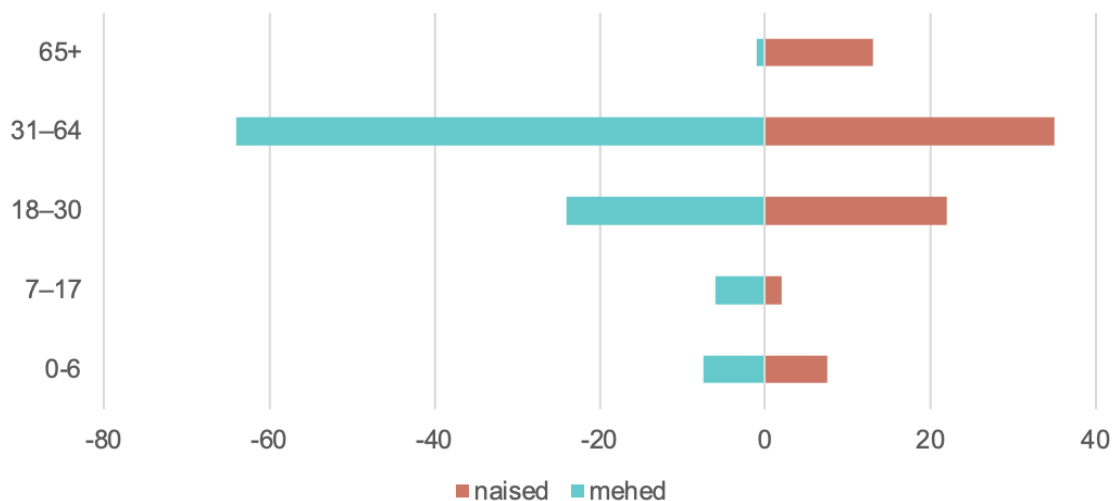

13 – Erinevate tegevuste populaarsus

Erinevate tegevuste lõikes domineerib seismine, mis moodustab üle kolmandiku paiksetest tegevustest. Ligi sama suure osa annab istumine – nii pinkidel kui ka mitteametlikel istumiskohtadel. Laste mängimine, kultuurilised ja füüsilised tegevused ning lamamine esinevad harvem.

Kasutajagrupid

Kasutajagruppide võrdluses kerkib esile keskealiste meeste suur osakaal, samas kui eakad ja noored, eriti tüdrukud, on väga vähe esindatud. See viitab võimalikule turvatunde ja ruumilise atraktiivsuse puudujäägile teatud sihtrühmade jaoks.

Kokkuvõte

Vaatlus näitas selgelt, et töö- ja puhkepäevadel on jalakäijate liikumine ja paiksed tegevused ajaliselt ja ruumiliselt erineva mustriga. Puhkepäeviti koondub aktiivsus lõunaajale ja mõnele kindlale alale, tööpäeviti aga järgib rütm töö- ja koolielu loogikat. Paikseid tegevusi toimub üldiselt vähe ning domineerivad lühiajalised tegevused nagu seismine ja istumine. Mängu- ja puhkealad toovad kasutajaid pigem puhkepäeviti, samas kui tööpäevadel jäävad need alakasutatuks. Kasutajaskonna profiil viitab sellele, et keskealised mehed moodustavad peamise sihtrühma, kuid noorte, eakate ja naiste vähene kohalolek peegeldab ruumi piiratud ligipääsetavust ja turvalisust.